

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta ta' l-10 ta' Gunju, 2005

Citazzjoni Numru. 227/2000/1

PHOENICIAN GLASSBLOWERS LIMITED

VS

**MALTA EXPORT CREDIT INSURANCE COMPANY
LIMITED**

Il-Qorti:

Rat l-Att ta' Citazzjoni mressaq fis-7 ta' Frar, 2000, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, il-kumpannija attriċi talbet li l-kumpannija mħarrka tħallasha s-somma, ekwivalenti f'valuta Maltija, ta' \$ 16,746.50 Kanadizi, li hija ġarrbet f'telf dwar merkanzija assikurata mal-istess kumpannija mħarrka taħt polza ta' garanzija, liema somma l-kumpannija mħarrka irrifjutat li tħallas minkejja li kienet mitluba li tagħmel dan mill-kumpannija attriċi;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa mill-kumpannija mħarrka fis-7 ta' Marzu, 2000, li biha laqgħet għall-azzjoni

Kopja Informali ta' Sentenza

attriċi billi qalet li ċ-ċitazzjoni mhix imfissra ċar u jaqa' fuq il-kumpannija attriċi li ttiprova t-telf li tgħid li ġarrbet. Fil-mertu, laqgħet billi qalet li l-konsenja li tirreferi għaliha l-kumpannija attriċi ma kinitx dik li għaliha nħarġet il-polza, u, xorta waħda, f'kull każ, seħħ ksur tal-kundizzjonijiet tal-istess polza li jxejjen it-talba għall-ħlas ta' kull kumpens taħtha;

Rat in-Nota mressqa mill-kumpannija mħarrka fit-8 ta' Novembru, 2000¹, li biha fissret għaliex kienet qegħda ttenni li l-kunsinna li dwarha qegħda titlob kumpens il-kumpannija attriċi – jġifieri dik li seħħet fil-15 ta' Diċembru, 1995² – ma kinitx aktar koperta bil-polza;

Rat ix-xhieda mressqa mill-partijiet bil-mezz tal-affidavit, quddiem il-Qorti u kif ukoll dik permezz tal-provi dokumentali;

Rat id-degriet tagħha (diversament presjeduta) tal-21 ta' Mejju, 2001³, li bih ħatret lill-Avukat Dottor Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju tagħha biex tisma' x-xhieda ta' Victor Aġius, li kien imsiefer. Mill-verbali tas-seduti, jirriżulta li l-imsemmija Assistent Ġudizzjarju semgħet ix-xhieda ta' xhud oħrajn ukoll;

Rat id-degriet tagħha tat-2 ta' Ġunju, 2004⁴, li bih u fuq talba tal-avukati tal-partijiet, ordnat li t-trattazzjoni tal-għeluq issir permezz ta' Noti ta' Sottomissjonijiet;

Rat li l-partijiet naqsu li jressqu n-Noti fiż-żmien lilhom mogħti;

Semgħet it-trattazzjoni tal-għeluq tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tad-19 t'April, 2005, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza;

¹ Paġ. 20 tal-proċess

² Ara dikjarazzjoni fil-verbal tas-smiġħ tat-13.11.2000, f'paġ. 23 tal-proċess

³ Paġ. 79 tal-proċess

⁴ Paġ. 200 tal-proċess

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għal kumpens wara nuqqas ta' ħlas sħiħ ta' merkanzija mibjugħa. Il-kumpannija attriċi bieghet u kunsinnat lil kumpannija barranija konsenja ta' prodotti ta' ħġieġ li baqgħet ma tħallsitx il-prezz kollu tagħha. Il-kumpannija attriċi kienet daħlet fi ftehim ta' polza ta' garanzija mal-kumpannija mħarrka li bis-saħħa tiegħu din kienet kopriet lill-kumpannija attriċi għal xi telf li hija setgħet iġġarrab dwar konsenji ta' prodotti tagħha magħmulin lill-kumpannija barranija. Il-kumpannija attriċi trid li l-kumpannija mħarrka tagħmel tajjeb għat-telf imnissel min-nuqqas ta' ħlas kollu tal-merkanzija mibjugħa, bis-saħħa tal-imsemmi ftehim ta' garanzija;

Illi l-kumpannija mħarrka tgħid li m'għandha tħallas l-ebda kumpens lill-kumpannija attriċi, kemm għaliex il-polza ta' garanzija ma kinitx tolqot il-kunsinna partikolari, u wkoll għaliex ma ġewx imħarsin il-kundizzjonijiet tal-istess polza;

Illi mill-fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża, jirriżulta li fl-20 ta' Frar, 1995⁵, il-kumpannija mħarrka (bħala *underwriting manager* tal-kumpannija Malta Export Credit Guarantee Company Limited) ħarġet garanzija (*Credit Limit Approval*) sal-ammont ta' Lm 4,000 lill-kumpannija attriċi dwar kull bejgħ u konsenja ta' merkanzija li din tagħmel b'seħħ mill-1 ta' Frar, ta' dik l-istess sena lill-kumpannija Falcon Import-Export Services, li għandha s-sede tagħha f'Ontario l-Kanada. Il-kumpannija attriċi tagħmel prodotti ta' ħġieġ. Il-bejgħ ried ikun garantit b'kambjali maħruġa fuq u aċċettati mix-xerrej. Din il-garanzija nħarġet taħt il-kundizzjonijiet generali tal-polza, li l-kumpannija attriċi kienet intrabtet għaliha f'Ottubru tal-1991⁶. Għall-bidu, l-faċilita' kienet tgħodd għal kunsinni li jintbagħtu sal-aħħar jum ta' Marzu ta' dik is-sena, iżda, bi ftehim li sar fl-24 ta' April, 1995⁷, il-garanzija ġiet imtawla għal kull kunsinna li ssir lix-xerrej sat-30 ta' Ġunju, 1995;

⁵ Numru 0021/9100, Dok "A", f'paġġ. 6-8 tal-proċess

⁶ Dok "M1", f'paġġ. 102 sa 123 tal-proċess

⁷ Dok f'paġġ. 21-2 tal-proċess

Illi l-kunsinna li dwarha l-kumpanija attriċi qegħda tfitte kumpens mill-kumpanija mħarrka saret f'Diċembru tal-1995. Billi l-polza kienet tgħid li l-assikurata (l-kumpanija attriċi) riedet tibgħat kopja tal-fattura lill-kumpanija mħarrka qabel kull spedizzjoni, għamlet hekk ukoll fil-każ tal-konsenja mertu tal-każ⁸. Għalkemm kien għalaq iż-żmien tal-garanzija miftehma, il-kumpanija mħarrka talbet ħlas ta' *premium* u l-polza ġgeddet. Il-kunsinna ħalliet Malta bil-baħar fis-16 ta' Jannar tal-1996⁹. Il-bank Malti li mexxa d-dokumenti lill-bank Kanadiż li kellu jiġbor il-ħlas mingħand ix-xerrej, talab li tinħareġ kambjala għall-import tal-valur tal-kunsinna¹⁰, u għadd ta' drabi wara talab tagħrif dwar dan¹¹. Il-prezz tal-kunsinna ma tħallasx mix-xerrej fiż-żmien mogħti fuq id-dokumenti bankarji li ntbagħtu barra biex ikopru l-kunsinna. Tħallas biss l-ammont ta' \$ 3,500 Kanadiżi akkont mill-ammont kollu¹² u l-kumpanija attriċi bdiet proċedura mal-kumpanija mħarrka biex din tagħmel tajjeb għan-nuqqas ta' ħlas skond it-termini tal-polza;

Illi kien hemm żmien ta' għadd ta' xhur fejn kienu għaddejjin trattativi dwar it-talba tal-kumpanija attriċi. F'Settembru tal-1997¹³, il-kumpanija mħarrka kitbet lix-xerrej u talbitu jħallas u hedditu li tmexxi kontrib fin-nuqqas. F'Diċembru tal-1997¹⁴, il-kumpanija mħarrka għarrfet lill-kumpanija attriċi li ma kinitx sejra tqis aktar it-talba u f'Novembru tal-1999 offriet li trodd lura lill-kumpanija attriċi l-*premium* imħallas għall-aħħar estensjoni tal-polza¹⁵. Il-kumpanija attriċi ma aċċettatx. Fis-7 ta' Frar, 2000, infetħet il-kawża;

Illi ewlenija fost il-konsiderazzjonijiet ta' dritt li jolqtu dan il-każ hija l-kwestjoni jekk il-polza ta' garanzija kinitx għadha fis-seħħ fiż-żmien li ntbagħtet lejn il-Kanada l-kunsinna ta' prodotti tal-ħġieġ mertu tal-każ. Mix-xhieda mressqa mill-

⁸ Dok "LM1", f'paġ. 29 tal-proċess

⁹ Dok "LM2", f'paġ. 33 tal-proċess

¹⁰ Dok "RPZ", f'paġ. 178 tal-proċess

¹¹ *ibid.*, f'paġġ. 179 sa 182 tal-proċess

¹² Dokti, "LM6" u "LM11", f'paġġ. 37-8 u 43 tal-proċess

¹³ Dok "LM17", f'paġ. 50 tal-proċess

¹⁴ Dok "LM19", f'paġġ. 56-7 tal-proċess

¹⁵ Dok "LM21", f'paġ. 61 tal-proċess

kumpannija attriċi, jingħad li huwa minnu li l-kunsinna ta' Diċembru tal-1995 kienet intbagħtet lix-xerrej Kanadiż wara li l-polza kienet skadiet, u li tali kunsinna kienet twettqet "bi żvista"¹⁶. Il-kumpannija attriċi, madankollu, tistrieħ fuq il-fatt li l-kumpannija mħarrka xorta waħda aċċettat ir-rabta tal-polza billi talbet – u tħallset – il-ħlas ta' *premium* biex tagħti effetti dwar l-istess polza lill-kunsinna mertu tal-każ u billi għal tul ta' bosta xhur baqgħet tittrata magħha dwar il-*claim* u ħadet passi direttament saħansitra max-xerrej. Min-naħa tagħha, il-kumpannija mħarrka tgħid li ntebhet li t-talba saret dwar konsenja li ma kinitx għadha koperta bil-polza żmien wara li saret it-talba. Mix-xhieda ta' Victor Aġius¹⁷ ħareġ li l-kumpannija mħarrka qieset it-talba tal-kumpannija attriċi u saħansitra avvicinat lix-xerrej, għaliex kien għadu taħt l-impressjoni li l-kunsinna partikolari kienet taqa' fi żmien kopert mill-polza. Il-kumpannija mħarrka tgħid ukoll li l-polza ta' garanzija ma kinitx aktar fis-seħħ għaliex il-kumpannija attriċi taħti għal ksur ta' ftehim;

Illi għalhekk il-kwestjoni dwar jekk il-polza kinitx tkopri l-kunsinna mertu tal-każ trid titqies taħt żewġ aspetti. L-ewwel aspekt huwa dwar jekk il-polza kinitx waqgħet bl-għeluq taż-żmien miftiehem. It-tieni aspekt huwa jekk il-polza kinitx waqgħet minħabba l-imġiba tal-kumpannija attriċi assikurata bi ksur tal-patti miftehma. Huwa ċar li jekk l-ewwel aspekt iwassal għal twegiba affermattiva, ma jkunx hemm bżonn li wieħed jistħarreg it-tieni aspekt;

Illi, dwar l-ewwel aspekt, jirriżulta li l-polza kienet titkellem dwar żmien operativ maqbul bejn il-kumpannija attriċi (l-assikurata) u l-awtriċi tal-kumpannija mħarrka (l-assikuratriċi). Minbarra l-polza, l-arranġament kien irid ukoll li jsir ftehim aċċessorju ieħor – il-*credit limit approval* – li kien ikollu kundizzjonijiet speċifiċi dwar kunsinni milquta mill-polza li jkunu sejrin jintbagħtu lil xerrejja partikolari. Il-polza kienet tistipula li kienet tiġgedded kull sena u li, f'każ li xi parti ma riditx tkompli bil-kuntratt, riedet tagħti pre-avviż (mhux indikat jekk hux bilfors bil-miktub)

¹⁶ Affidavit ta' Leonard Mulligan 12.1.2001, f'pagġ. 26 u 28 tal-proċess

¹⁷ 30.5.2002, f'pagġ. 132-4 tal-proċess

ta' ħmistax-il jum lill-parti l-oħra¹⁸, iżda, minbarra dan, fi ħdan l-istess ftehim aċċessorju (jiġifieri l-*credit limit approval*) kien hemm patt li jgħid li l-estensjoni tal-polza kienet isseħħ biss bi qbil bil-miktub bejn il-partijiet, u wara li ssir talba ġdida ("*fresh application*") mill-assikurat¹⁹;

Illi prinċipju stabilit fid-Dritt tal-Assikurazzjoni huwa dak li l-polza ta' assikurazzjoni tintemm bl-għeluq taż-żmien miftiehem. Tali żmien jista', madankollu, jiġġedded bi qbil bejn l-assikurat u l-assikuratur tiegħu;

Illi prinċipju ieħor huwa dak li l-ħlas tal-*premium* huwa xiehda li l-polza ta' assikurazzjoni hija fis-seħħ u li n-nuqqas ta' ħlas ta' *premium* - meta jkun dovut jew meta jintalab jista' jitqies bħala stat fejn il-polza tkun waqgħet u ntemm l-effett tagħha. Iżda fejn, bejn assikurat u l-assikuratur tiegħu titnissel prassi fejn il-ħlas tal-*premium* tat-tiġdid isir tard ikun obbligu tal-bona fidi tal-assikuratur li ma jiċħadx, mingħajr avviż preventiv, it-tiġdid tal-polza, meta r-riskju li kontribui jagħti assikurazzjoni jkun seħħ, meta jkun ippermetta t-tiġdid *ex tunc* f'każijiet fejn ir-riskju ma kienx seħħ²⁰. Fil-każ tal-kuntratt in kwestjoni, il-ħlas tal-*premium* għat-tiġdid tal-polza kien jiddependi fuq avviż bil-miktub f'dan is-sens mill-kumpannija assikuratriċi. In-nuqqas waħdu ta' ħlas tal-*premium* ma jissemmiex bħala raġuni biex il-polza taqa';

Illi, madankollu, huwa miżmum ukoll li l-fatt waħdu li l-assikuratur ikun aċċetta l-ħlas ta' *premium* mingħand l-assikurat (jew l-assikurat prospettiv) ma jfissirx li b'daqshekk tkun tnisstet rabta taħt polza, jekk kemm-il darba jintwera li l-assikurat (jew assikurat prospettiv, taħt *proposals*) ikun ħeba xi fatti materjali jew ikun b'xi mod ieħor naqas mill-obbligu tiegħu ta' l-ogħla bona fide (*uberrima fides*)²¹. Iżda, f'ċirkostanzi normali, l-fatt li l-assikurat jingħata riċevuta tat-tiġdid tal-polza jkun ifisser li jista' jserraħ moħħu li l-polza tkun tassew iġġeddet u li l-

¹⁸ Klawnsola 15.1, f'pag. 118 tal-proċess

¹⁹ Klawnsola A004, f'pag. 22 tal-proċess

²⁰ P.A. GCD 1.6.2004 fil-kawża fl-ismijiet *Attard Bros. Ltd. vs Middle Sea Insurance p.l.c.*

²¹ P.A. GV 8.10.2004 fil-kawża fl-ismijiet *Paul Baron et vs Thos. C. Smith Insurance Services Ltd.*

assikuratur ma jistax jeħles mir-responsabbilta' taħt l-iskuħa ta' nuqqas ta' formalita'²²;

Illi wkoll kieku wieħed jitkellem dwar it-temm ta' polza minħabba nuqqas ta' ħlas f'waqtu tal-*premium* tat-tiġdid, huwa daqstant ieħor magħruf u milqugħ fid-Dritt li polza ta' assikurazzjoni li tista' tkun waqgħet, terġa' titgħajjex mill-ġdid. Dan huwa magħruf bħala r-*“revival of policy”*. F'każ bħal dan, huwa mgħallem li *“a request for the premium made by the insurers after lapse is an offer on their part to revive the policy, and the payment of the premium by the assured is his acceptance of the offer ... a tender of the premium by the assured is an offer on his part to revive the contract, and the receipt and retention of the premium by the insurers constitute their acceptance of the offer. ... Any conduct on the part of the insurers which reasonably leads the assured to believe that the policy is still a subsisting policy precludes them from relying on its lapse. ... A revival is not a continuation of the old contract, but the making of a new contract. Thus, although in practice, a revived policy is usually antedated to expiration of the last period of insurance under the lapsed policy, a claim arising before the actual date of revival is not covered, unless the parties clearly so intend. Acceptance of the premium by the insurers in ignorance of the loss is not sufficient proof of intention”*²³;

Illi, fiċ-ċirkostanzi tal-każ li l-Qorti għandha quddiemha, il-kumpannija mħarrka ma tiċħad bl-ebda mod li hija talbet u laqgħet mingħand il-kumpannija attriċi l-ħlas tal-*premium* lilha offert u dan speċifikatament biex ikopri bil-polza ta' garanzija l-kunsinna mertu tal-każ. Jidher li l-aċċettazzjoni tal-ħlas imwettaq huwa fatt li joħroġ ċar mill-atti u bl-ebda mod kontradett. Ma jistax ikun mod ieħor, għaliex kieku ma kien hemm l-ebda ħtieġa li l-kumpannija mħarrka tipprova troddu lura lill-kumpannija attriċi bosta xhur wara li kien tressaq il-*claim*. Il-Qorti tifhem ukoll li dak li qiegħed jingħad dwar il-polza jgħodd ukoll għad-dokument anċillari (*l-credit limit approval*) li kellu jinħareġ għall-kunsinni mibgħuta lix-xerrej Kanadiż partikolari tul iż-

²² E R Harvy-Ivamy *General Principles of Insurance Law* (4th Edit, 1979), Kap. 25, paġġ. 264-5

²³ Harvy-Ivamy *op.cit.*, Kap. 26, paġġ. 272-3

żmien hekk imġedded. Mid-dokumenti mressqa mill-partijiet, kien jidher ċar li l-ħlas kien sar taħt il-polza ta' garanzija, u li, meta ntbagħtet minn Malta l-kunsinna mertu tal-każ, il-kumpannija mħarrka kienet ġiet mgħarrfa kif imiss mill-kumpannija attriċi. Fil-fehma meqjusa ta' din il-Qorti, dan kollu juri li l-polza kienet fis-seħħ (kemm jekk wieħed iqisha bħala tiġdida tal-polza oriġinali kif ukoll jekk wieħed iqisha bħala “*revival of policy*” kif hawn fuq imfissra) meta seħħ it-telf imġarrab mill-kumpannija attriċi u l-kumpannija mħarrka kienet taf li l-*premium* kien tħallas lilha sewwasew dwar il-kunsinna li tagħha l-kumpannija attriċi baqgħet ma tħallsitx il-prezz kollu;

Illi l-kumpannija mħarrka tissottometti li skond it-termini tal-polza, il-fatt li ma kinitx ħarġet *credit limit approval* bil-miktub dwar kunsinni mibgħutin lill-kumpannija Kanadiza wara t-30 ta' Ġunju, 1995, u l-fatt ukoll li l-kumpannija mħarrka laqgħet id-dikjarazzjoni mibgħuta mill-kumpannija attriċi flimkien mal-ħlas tal-*premium* m'għandux ifisser li l-polza kienet fis-seħħ. Hija tgħid li l-aċċettazzjoni waħedha tad-dokumenti ma kienx iżommha milli tagħmel il-verifiki meħtieġa jekk 'il quddiem issir *claim*²⁴, u dan minbarra l-fatt li l-polza kienet teskludi xi rinunzja taċita min-naħa tal-kumpannija mħarrka tal-jeddijiet tagħha²⁵. Il-Qorti ma tistax tilqa' dawn l-argumenti, u dan għar-raġunijiet dottrinali msemmija aktar qabel, u kif ukoll għall-fatt li l-kumpannija mħarrka ma wrietx kif in-nuqqas tal-formalitajiet tat-tiġdid tal-garanzija taħti għalihom il-kumpannija attriċi;

Illi, għalhekk, il-Qorti ssib li t-tieni eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka m'hijiex mistħoqqa u mhix sejra tintlaqa';

Illi dwar it-tieni aspett, jidher li l-kumpannija mħarrka qegħda tgħid li l-kumpannija attriċi kienet tilfet il-jedd li tgawdi aktar mill-effetti u l-benefiċċji tal-polza għaliex kisret il-kundizzjonijiet tal-kuntratt. Dan il-ksur tarah billi tixli lill-kumpannija attriċi li naqset li tara li, dwar il-kunsinna mertu tal-każ, il-bejgħ ikun imħares bil-ħruġ ta'

²⁴ Klawnsola 14.1 tal-polza, f'paġ. 117 tal-proċess

²⁵ Klawnsoli 16.2 u 16.3 tal-polza, f'paġ. 129 tal-proċess

kambjali. Il-kumpanija attriċi tirribatti din ix-xilja u tišhaq li hija wettqet sewwa r-rabtiet tagħha taħt il-kuntratt u li dik il-kunsinna partikolari saret ukoll kontra l-ħruġ ta' kambjali aċċettati mix-xerrej. Tiċħad li hija qatt bieġhet il-merkanzija lill-klijent tagħha fil-Kanada taħt il-metodu "*on consignment*"²⁶. Tgħid li din l-allegazzjoni tal-kumpanija mħarrka ħarġet minn rimarka li kien għamel ix-xerrej Kanadiż²⁷, bħala skuża biex jipprova jfarfar mill-obbligi tiegħu u jħallas għal dak li xtara;

Illi l-għaref difensur tal-kumpanija mħarrka seħaq dwar dawn iż-żewġ xiljiet u li n-nuqqas ta' ħarsien tagħhom iqishom bħala fatali għax-xorti tal-kumpanija attriċi. Iż-żewġ xiljiet huma kwestjoni ta' fatt li jaqa' fuq il-kumpanija mħarrka l-piż li tipprovaom kif imiss, ladarba qegħda tallega l-ksur min-naħa tal-assikurata tagħha, għalkemm jaqa' fuq il-kumpanija attriċi l-piż li turi kif imiss li hija wettqet ukoll ir-rabtiet kuntrattwali tagħha għal dak li għandu x'jaqsam mal-kundizzjonijiet li jgħibu u jzommu l-polza fis-seħħ;

Illi dwar il-kwestjoni tal-ħruġ tal-kambjali jingħad mill-ewwel li din hija kundizzjoni espressa u speċifika tal-*credit limit approval*²⁸, li l-polza ta' garanzija ġenerali tfissru bħala "kuntratt"²⁹ kopert. Kemm hu hekk, jirriżulta li l-istess *approval* huwa kundizzjonat bil-ħarsien ta' dik iċ-ċirkostanza tat-termini tal-ħlas. Mill-atti, jirriżulta li meta l-kumpanija attriċi bagħtet il-kunsinna u għaddiet id-dokumenti relattivi lill-Bank tagħha bl-istruzzjonijiet lill-Bank korrispondenti fil-Kanada, intalab il-ħruġ ta' kambjala kontra x-xerrej Kanadiż. Iżda l-provi mressqa ma jistabilux jekk fil-fatt inħarġitx dik il-kambjala. Ix-xhieda mogħtija mir-rappreżentant tal-Bank imqabbad mill-kumpanija attriċi ma hija konklussiva xejn, u għall-kuntrarju, toħloq dubji kbar dwar jekk, fil-fatt, il-kambjala nħarġitx³⁰. Iżda wkoll jekk, għall-grazzja tal-argument, kienet inħarġet kambjala, il-kundizzjoni rilevanti tal-*credit limit approval* kienet trid ukoll li tali kambjala tkun

²⁶ Dok "LM16", f'paġ. 49 tal-proċess

²⁷ Ara, per eżempju, Dok "LM15", f'paġ. 48 tal-proċess

²⁸ Dok "A", f'paġ. 6 tal-proċess

²⁹ Klawnsola 2.2.1, f'paġ. 104 tal-proċess

³⁰ Xhieda ta' Raphael Pullicino 16.4.2004, f'paġġ. 183-4 tal-proċess

aċċettata mix-xerrej. Dwar dan il-fatt ma tressqet l-ebda prova li wieħed jista' joqgħod fuqha. Wieħed kien jistenna li x-xerrej aċċetta l-kambjala bħala kundizzjoni tar-rilaxx lilu tal-merkanzija mibgħuta. Iżda jidher li tali rilaxx sar bla ma ngabet prova tal-aċċettazzjoni tal-kambjala min-naħa tax-xerrej, jekk fil-fatt kambjala kienet inħarġet;

Illi l-għaref difensur tal-kumpannija attriċi jgħid li, safejn iddependa mill-assikurata, hija kienet għamlitha ċara mal-Bank tagħha dwar il-kundizzjoni tal-bejgħ "protett" bil-ħruġ ta' kambjala. Din l-istqarrija tagħti xhieda li l-kumpannija attriċi wkoll kienet tagħraf li l-ħruġ u l-aċċettazzjoni tal-kambjala kienu elementi meħtieġa għas-siwi u ż-żamma fis-seħħ tal-*credit limit approval*. Il-prova tal-ħruġ u tal-aċċettazzjoni tal-kambjala, bħala waħda mill-kundizzjonijiet tas-siwi tal-polza tal-garanzija, kienet taqa' fuq il-kumpannija attriċi. Minkejja li ippruvat għadd ta' drabi li tressaq xhud min-naħa tal-Bank li kien jirrapprezentaha dwar il-ħruġ ta' kambjala, il-prova meħtieġa ma ħarġitx. Dan jgħodd ukoll għall-kwestjoni tal-aċċettazzjoni tal-kambjala min-naħa tax-xerrej Kanadiż;

Illi ma jidherx li huwa biżżejjed li jingħad min-naħa tal-kumpannija attriċi li hija għamlet minn kollox biex tiżgura li l-Bank imqabba minnha joħroġ il-kambjala, għaliex jekk il-Bank naqas jew jekk kien hemm disgwid bejn dak il-Bank u l-Bank korrispondent fil-Kanada, u l-kambjala ma nħarġitx, jew jekk il-merkanzija ġiet rilaxxata mingħajr jew qabel ma x-xerrej kien aċċetta l-kambjala, dawn iż-żewġ ċirkostanzi jikkostitwixxu fatt determinanti li jolqot fatalment is-siwi tal-polza. Taħt ir-regoli tal-liġi dwar il-mandat, kull nuqqas bħal dak jolqot ir-rapport legali intern bejn il-kumpannija attriċi bħala l-mandant u l-Bank bħala l-mandatarju tagħha, iżda ma jistax ikun ta' ħsara għat-terzi;

Illi dwar ix-xilja l-oħra magħmula mill-kumpannija mħarrka dwar xi arrangament ta' bejgħ "*on consignment*" bejn il-kumpannija attriċi u x-xerrej Kanadiż, il-Qorti ma ssibx li tista' toqgħod fuqha. Id-dokumenti mressqa juru li l-bejgħ kien wieħed dirett b'terminu ta' kreditu speċifiku li ma

jaqbilx ma' kundizzjonijiet li wieħed normalment jiltaqa' magħhom f'arranġament ta' bejgħ "*on consignment*". Min-naħa l-oħra, il-kumpannija attriċi ċaħdet bl-akbar qawwa li kienet ikkunsinnat il-merkanzija tagħha lix-xerrej taħt arranġament bħal dak;

Illi l-kumpannija mħarrka tistrieħ fuq raġuni oħra li għaliha tgħid li l-polza ma kinitx fis-seħħ dwar il-kunsinna mertu tal-każ. Hija ssemmi ċ-ċirkostanza li bejn il-kumpannija attriċi u x-xerrej Kanadiż kien hemm "kwestjoni"³¹ li l-eżistenza tagħha ma tikkostitwix telf imħares mill-polza. Il-Qorti ma tistax tilqa' dan l-argument. Biex "kwestjoni" tkun tali li xxejjen il-jedd tal-assikurat li jqis li ġarrab telf, trid fi kliem l-istess polza tkun raġuni "ġustifikata" li żżomm lix-xerrej milli jhallas. Fil-każ preżenti, il-kumpannija mħarrka toqgħod fuq il-pretensjoni ta' Falcon Import Export Services li l-prezz tal-kunsinna mibgħuta lilha kellu jitpaċa ma' spejjeż li hija tgħid li għamlet biex irriklamat il-prodott fis-suq Kanadiż. Minn dak li joħroġ mill-atti u minn qari xieraq tal-korrispondenza li għaddiet bejn il-partijiet, jidher li r-raġuni vera għala x-xerrej Kanadiż naqas li jhallas kienet nuqqas ta' likwidita'. Raġuni bħal din ma tista' qatt titqies bħala raġuni tajba li tiġġustifika lix-xerrej milli jżomm milli jhallas il-prezz tal-ħaġa minnu mixtrija;

Illi fid-dawl ta' dawn il-kostatazzjonijiet, il-Qorti ssib li l-polza ta' garanzija, u b'mod partikolari l-*credit limit approval* dwar il-kunsinna mertu tal-każ, m'għandhomx jagħmlu tajjeb għal xi telf li setgħet ġarrbet il-kumpannija attriċi, u dan għaliex waħda mill-kundizzjonijiet meħtieġa u konstitutivi tal-istess polza kienet nieqsa;

Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Filwaqt li **tiċħad l-ewwel, it-tieni u r-raba' eċċezzjonijiet tal-kumpannija mħarrka** billi ma jirriżultawx mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt;

Tilqa' t-tielet eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka u tiddikjara li l-polza ta' assikurazzjoni m'għandhiex

³¹ Klawsoła 8.2.1 tal-polza, f'paġ. 110 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

tirrispondi għal xi ħsara mgarrba mill-kumpannija attriċi u dan għaliex jirriżulta nuqqas ta' kundizzjoni partikolari meħtieġa għas-siwi tal-istess polza;

Għalhekk qegħda **tiċhad it-talbiet attriċi**;

Iżda, fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, tordna li **l-ispejjeż tal-kawża** jibqgħu mingħajr taxxa bejn il-partijiet.

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----